

JUSTITISMINISTERIET

Lovafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 28. januar 2013
Kontor: Forvaltningsretskontoret
Sagsbeh: Esben Haugland
Sagsnr.: 2012-0030-0897
Dok.: 627812

Hermed sendes endelig besvarelse af spørgsmål nr. 936 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 9. juli 2012. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Morten Bødskov

/

Morten N. Jakobsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 936 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del):

”Ministeren bedes redegøre for, om kommuner lovligt kan meddele borgerne i kommunen "frit lejde" og i givet fald med hvilken lovhjemmel, eksempelvis hvis borgerne melder sig selv for uberettiget at have modtaget offentlige ydelser. I besvarelsen bedes følgende to eksempler behandles:

- Er det lovligt for kommunen at reklamere med, at hvis borgeren melder sig selv, så vil kommunen ikke foretage politianmeldelse?

- Er det lovligt for kommunen at reklamere med, at hvis borgeren melder sig selv, så vil ydelserne kun blive stoppet fremadrettet, mens allerede uberettigede ydelser ikke vil blive søgt inddrevet?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet udtalelser fra Social- og Integrationsministeriet og fra Beskæftigelsesministeriet.

Social- og Integrationsministeriet har oplyst følgende:

”Det er Social- og Integrationsministeriets vurdering, at den sociale lovgivning ikke indeholder hjemmel til, at kommunerne lovligt kan meddele borgeren i kommunen ”frit lejde”, eksempelvis således, at borgere, der melder sig selv for uberettiget at have modtaget offentlige ydelser, kan undgå eventuelle krav om tilbagebetaling og eventuel politianmeldelse. Et sådant løfte vil efter Social- og Integrationsministeriets opfattelse som udgangspunkt ikke være lovligt og dermed være uden konsekvenser i forhold til eventuelle krav om tilbagebetaling, inddrivelse af krav og eventuel politianmeldelse.

Det kan oplyses, at en social ydelse kun kan udbetales til en borger, hvis borgeren opfylder lovgivningens betingelser for at modtage den pågældende ydelse.

Hvis en kommune bliver bekendt med oplysninger om, at grundlaget for udbetaling af en ydelse muligvis ikke længere er til stede, skal kommunen derfor sørge for, at sagen bliver tilstrækkeligt oplyst således, at der foreligger et korrekt grundlag for at træffe afgørelse om den fremtidige ret til den pågældende ydelse. Er betingelserne ikke længere opfyldt, skal udbetalingen standses.

Ud over reglerne i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (retssikkerhedsloven) er der i forskellige love fastsat

regler om borgerens oplysningspligt, og der er fastsat regler om tilbagebetaling, når en ydelse er modtaget uberettiget:

Social pension

Pension er en aktuel forsørgelsesydelse bestemt til at dække almindelige leveomkostninger og kan derfor som hovedregel ikke kræves tilbagebetalt. Der gælder dog visse begrænsede undtagelser herfra, f.eks. efter dødsfald, når ydelsen er udbetalt med krav om tilbagebetaling eller efter almindelige retsprincipper.

Det fremgår af pensionslovene, at hvis en pensionist har tilsidesat sin oplysningspligt efter loven eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget modtaget pension, skal pensionisten eller dennes dødsbo tilbagebetale det beløb, der er modtaget med urette.

Efter domspraksis er en ydelse kun tilbagebetalingspligtig, hvis pensionisten vidste eller burde vide, at de manglende oplysninger ville have betydning for retten til eller størrelsen af pensionen.

Bestemmelsen i pensionsloven betyder også, at pensionisten skal tilbagebetale i tilfælde, hvor pensionisten har udvist svig, dvs. hvor pensionisten forsætligt har fremkaldt, vedligeholdt eller udnyttet en vildfarelse hos kommunen.

Boligstøtte

Efter boligstøtteloven skal ansøgere oplyse kommunalbestyrelsen om alle forhold, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af boligstøtten. Det fremgår endvidere af loven, at kommunalbestyrelsen kan kræve, at ansøgerne hvert år giver indberetning om deres husleje, husstand og husstandsindkomst. Hvis anmodningen ikke efterkommes, kan kommunalbestyrelsen lade boligstøtten bortfalde. Ansøgeren skal til brug for omberegning i løbet af året oplyse kommunalbestyrelsen om alle forhold, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af boligstøtten.

Hvis ansøgeren ikke har givet oplysninger som nævnt ovenfor, eller hvis ansøgeren mod bedre vidende har oppebåret boligstøtte med urette, skal det beløb, der er oppebåret med urette, tilbagebetales.

Børnetilskud

Det fremgår af børnetilskudsloven og med henvisning til retssikkerhedsloven, at den, der får udbetalt ydelser efter loven, har pligt til at oplyse kommunalbestyrelsen om ændringer i sine forhold, der kan medføre nedsættelse eller bortfald af ydelserne. Har nogen mod bedre vidende uberettiget modtaget ydelser efter loven, skal det beløb, der med urette er modtaget, tilbagebetales.

Straf

Efter retssikkerhedslovens § 12 b kan en person medmindre højere straf kan idømmes efter anden lovgivning straffes med bøde, når den pågældende ved grov uagtsomhed fremkalder, bestyrker eller udnyt-

ter en vildfarelse hos myndigheden ved at afgive urigtige eller vildledende oplysninger eller ved at undlade at give oplysninger, der har betydning for hjælpen.

Efter straffelovens § 289 a, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel i indtil 1 år og 6 måneder den, der til brug for afgørelser om blandt andet udbetaling eller tilbagebetaling af tilskud eller støtte fra danske myndigheder giver urigtige eller vildledende oplysninger, herunder undlader at opfylde en oplysningspligt af betydning for sagens afgørelse, med forsæt til at unddrage sig eller andre betaling eller med forsæt til at opnå uberettiget udbetaling til sig eller andre. Overtrædelser af straffelovens § 289 a, stk. 1, af særlig grov karakter straffes efter straffelovens § 289, som indeholder en strafferamme på fængsel indtil 8 år.

Sager om straf kan ikke behandles af kommunen, men skal overgives til politiet og behandles efter strafferetsplejens regler.”

Beskæftigelsesministeriet har oplyst følgende:

”Lov om aktiv socialpolitik

Den typiske situation på det kommunale kontantydelsesområde er, at en person giver forkerte oplysninger om sine forhold eller undlader at give oplysninger om ændringer i sine forhold med henblik på at opnå en økonomisk fordel.

Efter § 91 i lov om aktiv socialpolitik skal kommunen træffe afgørelse om tilbagebetaling,

- 1) når en person mod bedre vidende har undladt at give kommunen oplysninger som krævet efter § 92, stk. 4, i denne lov, integrationslovens § 49, stk. 2, eller § 11, stk. 2, i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område,
- 2) når en person mod bedre vidende uberettiget har modtaget ydelser efter denne lov, eller
- 3) når en person er omfattet af en sanktion efter lov om arbejdsløshedsforsikring m.v.

Efter § 95 i lov om aktiv socialpolitik opkræves tilbagebetalingskravet af kommunen efter regler fastsat af beskæftigelsesministeren i samråd med skatteministeren. Det kan herunder fastsættes, at en betalingsaftale bortfalder, hvis skyldneren trods påkrav udebliver med ydelser. I så fald overgår kravet til inddrivelse hos inddrivelsesmyndigheden. Tilbagebetalingskravet bortfalder, når der er gået 3 år efter hjælpens ophør, uden at der har været økonomisk mulighed for at gennemføre kravet.

Bestemmelsen omfatter både den situation, hvor det er kommunen, der konstaterer fejludbetalingen, og den situation, hvor borgeren melder sig selv for uberettiget at have modtaget ydelsen. Der findes ikke mulighed for at se bort fra disse bestemmelser.

Det kan i øvrigt oplyses, at der i lov om aktiv socialpolitik findes sanktioner, hvis en modtager af kontanthjælp uberettiget og mod bedre vidende modtager hjælp samtidig med arbejde eller ophold i udlandet. Sanktionen gives i form af nedsættelse og/eller tilbagebetaling og sker i den fremtidige hjælp.

Lov om sygedagpenge

Den typiske situation på sygedagpengeområdet er også, at en person giver forkerte oplysninger om sine forhold eller undlader at give oplysninger om ændringer i sine forhold med henblik på at opnå en økonomisk fordel.

Her gælder § 71, stk. 2, i sygedagpengeloven, som svarer til § 91 i lov om aktiv socialpolitik. Efter § 71, stk. 2, skal en person, herunder en juridisk person, der har tilsidesat sin oplysningspligt efter stk. 1 eller efter § 11 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget har modtaget ydelser efter denne lov, tilbagebetale det beløb, der er modtaget med urette.

Bestemmelsen omfatter både den situation, hvor det er kommunen, der konstaterer fejludbetalingen, og den situation, hvor borgeren melder sig selv for uberettiget at have modtaget ydelser. Der findes ikke mulighed for at se bort fra denne bestemmelse.

Tilbagebetalingskrav opkræves af kommunen efter regler fastsat af beskæftigelsesministeren i samråd med skatteministeren.

Lov om fleksydelse

I lov om fleksydelse er det reguleret, hvordan en kommune skal behandle tilfælde, hvor en borger uberettiget har modtaget fleksydelse.

Efter lovens § 27 skal en modtager tilbagebetale fleksydelse, der er udbetalt med urette. Det gælder, når borgeren har tilsidesat sin oplysningspligt efter § 11 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område, eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget har modtaget fleksydelse.

Kommunen fastsætter en frist for tilbagebetaling af fleksydelsen. Er tilbagebetaling ikke sket inden denne frist, kan kommunen træffe afgørelse om, at borgeren mister sin fremtidige ret til fleksydelse. Krav på tilbagebetaling af fleksydelse kan med tillæg af omkostninger inddrives af restanceinddrivelsesmyndigheden.

Det fremgår af kapitel 6 i bekendtgørelse om fleksydelse (nr. 1408 af 28. december 2011), at når kommunen har truffet afgørelse om tilbagebetaling af fleksydelsen, skal der straks ske påkrav om betaling af beløbet. Derudover skal kommunen skriftligt underrette borgeren eller dennes dødsbo om tilbagebetalingsbeløbet, og at restancen overgives til restanceinddrivelsesmyndigheden til inddrivelse ved fortsat manglende indbetaling.

Der er i bekendtgørelsen også fastsat regler om, hvornår der kan indgås forlig om tilbagebetaling af fleksydelsen.

Bestemmelserne omfatter både den situation, hvor det er kommunen, der konstaterer fejludbetalingen, og den situation, hvor borgeren melder sig selv for uberettiget at have modtaget ydelsen. Der findes ikke mulighed for at se bort fra disse bestemmelser.

Lov om delpension

Det gælder tilsvarende for delpension, at delpension modtaget med urette skal betales tilbage. Reglerne om tilbagebetaling af delpension fremgår af § 13 i lov om delpension og omhandler situationer, hvor borgeren har tilsidesat sin oplysningspligt efter nogle nærmere angivne bestemmelser eller i øvrigt mod bedre vidende uberettiget har modtaget delpension.

Der er ikke mulighed for at se bort fra reglerne om tilbagebetaling, som omfatter både den situation, hvor det er kommunen, der konstaterer fejludbetalingen, og den situation, hvor borgeren melder sig selv for uberettiget at have modtaget ydelsen.

Beskæftigelsesministeriets samlede opfattelse

Det fremgår således af de beskæftigelsesmæssige love, at kommunen skal træffe afgørelse om tilbagebetaling af ydelser, der er udbetalt med urette, når en person mod bedre vidende har undladt at give kommunen oplysninger, der har betydning for ydelsen, eller i øvrigt mod bedre vidende med urette har modtaget ydelser.

Kravet om bedre vidende er det samme som ond tro, dvs. at vedkommende vidste eller burde vide, at der skulle være givet oplysninger til kommunen. Det er endvidere en betingelse, at vedkommende har modtaget ydelsen uden at opfylde betingelserne.

Kommunen har således pligt til at træffe afgørelse om tilbagebetaling og kan ikke vælge at lade være med at stille krav om tilbagebetaling.

Lovgivningen rummer således ikke mulighed for at meddele en person frit lejde, når han eller hun på kommunens opfordring selv retter henvendelse til kommunen.

Beskæftigelsesministeriet gjorde den 4. oktober 2012 Statsforvaltningen Midtjylland opmærksom på en presseomtale den 26. juni 2012 af et frit lejde, som Struer Kommune angiveligt havde meddelt borgere, som havde modtaget sociale ydelser uberettiget. På den baggrund anmodede Statsforvaltningen kommunen om en udtalelse.

Statsforvaltningens udtalelse i sagen vedlægges, og det fremgår heraf bl.a.:

”Da Struer Kommune blev opmærksom på, at aktionen ikke var lovlig, valgte kommunen at stoppe frit lejde aktionen og ikke at genindrykke annoncen. Struer Kommune har oplyst, at den ingen henvendelser havde fra borgere i aktionsperioden.

Statsforvaltningen finder på baggrund af Struer Kommunes udtalelse ikke anledning til at foretage sig yderligere i sagen.”

Beskæftigelsesministeriet kan henholde sig til Statsforvaltningens udtalelse.”

Den omtalte udtalelse fra Statsforvaltningen Midtjylland vedlægges.